



„გასწი, მერანო, შენს ჭენებას არ აქვს საზღვარი!“ ამოღებულია კრებულ „მერანიდან“.

აკაკის დაუბავდავი ლექსი

ნათლიებს

დავით ზაქარიას ქან სარაჯიშვილს—ნიკოსაგან*)

დიდი ხანია ქართველი ანგრევს,
არ თუ აკეთებს და აგებს რამეს!..
გამოურკვეველად, პირდაღებულად,
ხარბად შეჰყურებს სხვების სიაშეს.

გულსა და თვალს სჭრის მისი მეზობლის
კეთილდღეობა და წარმატება.
და მისი ქნარიც სხვებისათვის ჟღერს:
გაისმის სხვების „ქებათა-ქება“.

თითქოს ამითი სურს, რომ თავის ვრს
მოთხოვნილება გააგებინოს
და მაგალითიც მეზობლებისგან
დაბეჩაგებულს ააღებინოს.

მაგრამ ამაოდ! მარტო ეს არის
განა დღეს ჩვენი გულის ტკივილი?
ვინც რომ ყველაზე ნამეტანს ჰყვიროს,
ის არის ჩვენში „მამულის შვილი“.

და ამნაირად გადავიქცით
ჩვენ მხოლოდ სიტყვად და მხოლოდ ენად!
ვყვირით იქ, სადაც გადის ყვირილი,
ჩვენივე თავის გამოსაჩენად!..

რა გამოვიდა ცარიელ სიტყვით,
თუ არ აჯობა საქმემ, არ სძლია?
მაგრამ საქმის კაცს ჩვენში ვერ ვხედავთ?
იშვიათია, ჩემო ნათლია!..

და იმათ რიცხვში შენც ურევიხარ,
ჩუმი მომქმედი და უსიტყველი.
ბუნებას შენში გამოუხატავს
დარბაისელი ძველი ქართველი!

დღეს ჩვენში ყველა ანგრევს და ჰყიდის,
რაც დაგვრჩენია ანდერძად ძველად!
და სასყიდელსაც სამაგიეროს
ალარას ვეძებთ!.. ალარას ველით!..—

შენ-კი, ნათლიავ, არ თუ არ ჰკარგავ,
ხარ ძველებურად მხოლოდ შემძენი!
და სოფლის ბრუნვას შეჰყურებ ისე,
ვით გამოცდილი მოხუცი, ბრძენი...

აი დღესაცა ამას გვიმტკიცებს
ამ მშვენიერი სახლის აგება...
ეს არის ჩვენი მომავალში ხსნა
და მას ეკუთვნის „ქებათა-ქება“.

რომ ამ მაგალითს სხვებმაც მიჰბაძონ,
ჩაჰკიდონ ხელი თავის მიწა-წყალს!..
მაშინ-კი, მხოლოდ და მხოლოდ მაშინ,
მოიმზადებენ კეთილ მომავალს!

შენი მეუღლეც უღლის გამწევი,
თანამშრომელი არის, ნათლია,
და იმიტომაც, რასაც აკეთებ,
ყველგან სიმტკიცე, ყველგან მადლია.

იცოცხლეთ დიდხანს, იმხიარულეთ,
საბედნიეროდ, ჩემო ნათლია!
ის მოგცესთ ღმერთმა, და მით შეგივსოსთ,
თუ დღეს თქვენს ოჯახს რამე აკლია!

აკაკი.

1905 წ. 27 მარტს.

*) ეს ლექსი ნიკო მაჩაბელს (განო მაჩაბლის შვილს) და სარაჯიშვილის სახლის კურთხევის დღეს უთქვამს თავის ნათლიებისთვის; ეკატერინე და დავით სარაჯიშვილისათვის. ლექსი გადმოგვცა პატივცემულმა მანდილოსანმა ანასტასია მაჩაბლისამ.



პორუჩიკი გაბრიელ დავითის ძე ხოფერია.
ქუთ. რეალურ სასწავლებელში სწავლის დამთავრების შემდეგ შევიდა თბილისის სამხედრო სასწავლებელში, სადაც სწავლა დაამთავრა 1914 წ. და პოდპორ. ჩინით შევიდა 154 დერბ. პოლკში. პირველი დღიდანვე მხურვალე მონაწილეობას იღებდა თათრებთან ბრძოლაში, რისთვისაც დაჯილდოვებულია აფიჯრის ყველა ორდენით წმ. ვლად. მე-4 ხარ. მოკლულ იქნა მამახათუნთან ბრძოლაში.

ალექსანდრე არსენის ძე მატიაშვილი
გარდაიცვალა ბრძოლის ველზე, დარჩა სამასის თუნის ქონება, რომელიც გაანაწილეს მისმა ძმებმა ქართულ დაწესებულებათა სასარგებლოდ. (იხ. „საქართველო“ № 190.)

პოდპორ. მიხეილი გლახუას ძე დოლაბერიძე.
29 ივნის ბაიბურთთან 8 ალაგას მძიმედ დაჭრილი იქნა, წარდგენილია პორუჩიკის ჩინზე, ნაბობები აქვს: სტანისლავის ჯვარი მესამე ხარისხისა ხმლით და ბანტით, მეოთხე ხარისხის ანნას ლენტი „სიმამაცისთვის“, წარდგენილია წმ. ვლადიმირის მეოთხე ხარისხის ჯვარზე, ხმლით და ბანტით.

დიდსულგვანი ქართველი კალი

(ნამდვილი ამბავი)

I

გათენდა ღვთისმშობლობა 15 მარტის დღეს 185... წელს. მშვენიერი მზიანი დღე დადგა სოფელ შილდის მცხოვრებნი, დიდი თუ პატარა, ქალი თუ რძალი, ლამაზად მორთულ-მოკაზმულნი, ყველანი ღვთისმშობლის ეკლესიისაკენ გაემართნენ, ტაძარში ხალხი მოწიწებით შედიოდა და გულმხურვალედ ლოცულობდა. ამ ეკლესიაში სიარული ხალხს უღლებოებოდაც უყვარდა ხოლმე, რადგან აქა მღვდლობდა ღვთისმშობლის მამა მათე, რომელმაც მშვენიერი წმინდა ქართული კილოიანი და სასიამოვნო წიგნალოცვა იცოდა.

ძალიან გულ-მისაგალიანი მოძღვარი იყო მამა მათე; თვალად ტანად წარმოსადგენი ვაჟაკი, მეტყველი და მზიარული; მისი ცისფერი ტყვიანი თვალები თითქმის სულ იღიმებოდნენ და ადამიანს ნდობით თავისაკენ იზიდავდნენ; თეთრ-წითელ სასიამოვნო პირის კანს გრძელი წვერი ამშვენებდა. ის ყველას უყვარდა და ყველანი პატივს სცემდნენ. როცა წირვის შემდეგ მამა მათე ტაძრის გალავანში გამოვიდოდა ხოლმე, მრევლი შემოეხვეოდა, ღიმილით შესცქეროდა და სიამოვნებით ყურს უდებდა იმის მახვილ სიტყვა-პასუხს. ტაძარში იგი ნამდვილი მსახური იყო წმინდა ეკლესიისა და ხალხში საუკეთესო მობაასე და მზიარული მოლაპარაკე.

აი დღესაც, ღვთისმშობლობას, წირვის შემდეგ სალოცავად მოზღვავებული ხალხი ზოგი გალავანში მოთავსებულყო, ზოგი გალავანს გარედ, ჩეტის ხევის პირას, ფართო მოედანზე გაშლილიყო; ზოგი შემოსხდომოდნენ თავ-თავიანთ სუფრებს ურძიებს გვერდით და მზიარულად, უზრუნველად დროს ატარებდნენ; ზოგი მღეროდნენ, ზოგი დაირა-დოლაპიტოს უკრავდნენ და თამაშობდნენ; ახალგაზრდა ბიჭებს ერთ ადგილას კიდაობა გაემართათ და გარემორტყმული ხალხი გულის ფანცქალით თვალს ადევნებდა მოჭიდავეთა ყოველ ფანდს და წაიქცეოდა

თუ არა რომელიმე მოჭიდავეთაგანი, ხალხი კვირას დასცემდა ხოლმე. ქართველი მილიციელები გალავანში თოფს სროლაში ერთმანეთს ეჯიბრებოდნენ და წამლაუწუმ თოფებს ჯახაჯუხი გაჭიქონდა.

მამა მათეს ამ დღეობის გამო ჩაცვა ცისფერი ფარჩის მშვენიერი ანაფორა, დაიჭირა შვინდის ხისაგან ლამაზად გამოჭრილი ყვარჯანი და წირვის შემდეგ ესეც მოედანზე გამოსულიყო; გალავანის შორი-ახლოს ჩეტის ხევის პირას იდგა, საიდანაც მთის სუფთა, წყნარი ნაფი მოჭიქოდა. მამა მათესთან იდგნენ აგრედვე სოფელ შილდის ორი მღვდელი, მთავარი, დიაკონები და რამდენიმე მოწაფე მრევლთაგანი და სიცილ-ხარხარით ყურს უდებდნენ მამა მათეს, რომელიც რაღაც სასიამოვნო ამბავს უამბობდა მათ. სწორედ ამ დროს საიდგანდაც ვაგარდა თოფი, ტყვიამ სხეების თავებზედ გადიბზუვლა და მამა მათეს შიგ საფეთქელში მოპხვდა, რადგან თავით ყველაზედ მაღალი იყო. საყვარელ მოძღვარს სიტყვა მომღიმარ ტუჩებზედ შეუწყდა და ამოდენა ახვანი ადამიანი, ხმის ამოუღებელი, მუხლში მოკვეთილი დედამიწაზედ გადიშლართა გარემორტყმულ ხალხის თვალწინ. ტყვიანაკრავ საფეთქელიდან უდიერად სისხლი სჩქედდა და ცისფერ ანაფორას წითლად აჭლებავდა.

ხალხი შეინძრა, შეშფოთდა, აღელდა; ზოგი მამა მათეს მისცვავდა საშველად, ზოგი წყლის მოსატანად გარბოდა, ზოგი მკვლელის საძებნელად ხალხში გაიფანტა.

II

მღვდლის ჯალაბს, ლამაზიანთ ქალს, მოხდენილ და კობტა წერწეტა ბარბარეს, რომელსაც მთელი სოფელი იცნობდა, როგორც ღვთისმშობლის კეთილ ადამიანს, ამ დღესასწაულის გამო ჩაცვა ლამაზი ქაითი, გაეკეთებინა ოქრომკედლით მოჭარბული სარტყელ-გულისპირი, ისეთივე თავსაკრავი და აბრეშუმის კაბაში გამოწყობილი წირვაზედ წასულიყო. წირვის შემდეგ თავადებს სხვა მანდილონებთან ერთად თავიანთთან მიეწვიათ დროს გასატარებლად.

როდესაც ესენი ტბილ მუსაიფში იყვნენ გართულნი, უკბად მიიჭრა მათთან ერთი დიაკონთაგანი და მოწიწებით, გაუბედავად მოახსენა:

— მღვდლის ჯალაბო! ნუ-კი შეგეშინდებათ და მამა მათე უკბად ავად გახდა და თქვენა გკითხულობთ.

— რა იყო, დააკვანო, რა მოუვიდა? — ჰკითხა შეშფოთებულმა ბარბარემ.

— რა მოგახსენოთ, მგონი ტყვიამ ცოტათი შებლში გაჭიქნა და გული წაუვიდა...

— ვაიძე, თავო დაღუბული! — წამოიძახა ბარბარე; თუ ღმერთი გწამთ მიჰხედეთ, უშველეთ, მეც წამიყვანო, საით არის? რა ვქნა!? იმასთან ტყვიას რა უნდოდა?! რომელმა უღმერთომ დასჭრა?!.

ბარბარე მეხუთე შეილზედ ფეხმძიმედ იყო და ძლივს დადიოდა; ამიტომ საითაც ხალხი გარბოდა, ბარბარეც ნელის ნაბიჯით იქით წავიდა, თუმცა-კი რამოდენადაც შეეძლო, ისიც ფეხს აჩქარებდა. თან მანდილონებიც გაჰყვნენ მას.

გზა და გზა ხალხის ლაპარაკი ისმოდა. ზოგი ამბობდა: მამა მათე დაჭრილია, არა უშავს რაო, ზოგი ამბობდა გარდაიცვალაო, ზოგი — გულწასულიაო, მობოუნდებო და სხვა ამისთანები და ამების გაგონებაზედ ბარბარეს ხან იმედი ეძლეოდა და ხან სასოწარკვეთილებას ეძლეოდა. ამასობაში როგორც იყო ძიიყვანეს ბარბარე მამა მათესთან, რომელიც იქვე ერთ დუქნის დერეფანში გაეტანათ და ტახტზედ დაეწვინათ; ხალხი ბუზივით ეხვევოდა, ღრინცელი გაჭიქონდა, ყველა თავის რჩევას იძლეოდა, მაგრამ შველით კი ვერაფერა შეელოდა.

ბარბარემ ეს სურათი რო დაინახა, ერთი კი შეჭკვილა, მუშტი გულში გაირტყა და უგონობლად გარდაიქცა.

III

სანამ იმას მოასულიერებდნენ, გალავნიდან მამასასლის და სოფლის ხალხს მაჯებში მაგრა ხელებ-ჩაკიდებული ერთი მთვრალი მილიციელი მოჰყავდათ, რომლებსაც წინ დიამბეგი მოუძღოდათ მათრახით ხელში. მიიყვანეს ეს მილიციელი მამა მათეს-

თან; დიამბეგმა მღვდელზე მიუთითა და შეუტია; აბა შეხედე, შე ურჯულო, ეს რა ჰქენი, მღვდელს რად მოჰკალი?

სისხლში შეღებულ მღვდლის დანახვად და დიამბეგის სიტყვაზედ მილიციელს, თითქოს გამოფხიზლდა თვალები ძალზედ მოიფშვნიტა, მიიხედ-მოიხედა, უცებ დაეცა მუხლებზე ცსედროს წინ და ევედრებოდა:

— მამაო მათე, მღვდელი, ტბილო მღვდელი, მაპატიე, შენი ქირიმე, მე არ მინდოდა! რა მტრობა მქონდა?! მაპატიე! მაპატიე!

და თან ვატივებულ ხელზედ ჰკოცნიდა, მაგრამ მამა მათე უკვე მშვიდად განისვენებდა, გარს რა ჰხდებოდა ვეღარასა ჰგონებოდა და სდუმდა მისი ტბილი და მახვილი ენა.

დიამბეგი მღვდლის ჯალაბის ბარბარეს გვერდით იდგა და ასულიერებდა მას; ძერე უცებ მილიციელს მათრახი მოუღერა დასარტყმელად, მაგრამ ბარბარემ თვალი მოჭკრა ამას და დიამბეგს მკლავში ხელი სტაცა, ნება არ მისცა, რომ დაერტყა, მხოლოდ სიმწარისაგან კი ხმას ვერ იღებდა. დიამბეგმა მოქვითინე მილიციელს კბილების კრეჭით თვალები გადაუბოიალა და მათრახის ქნევით დაემუქრა. მეტე მიუბრუნდა ბარბარეს და ანუგეზა: ეს საწყალი მღვდელი ამ მილიციელმა მოჭკლა, ამის პასუხს კანონი მოსთხოვს და მღვდლის წვრილ ცოლშვილის შენახვასაც ამას დაავალდებენ.

ამ სიტყვებზედ მილიციელი მოტრილდა ბარბარესაკენ, მის წინ პირქვე დაემხო და შეპბავლა:

— მაპატიე, დედი! ღმერთია მოწამე, კაცის მოკვლა მე არ მინდოდა; ღმერთმა დასწყევლოს ეშმაკი, მე ნიშანში ვესროდი და არა მღვდელსა.

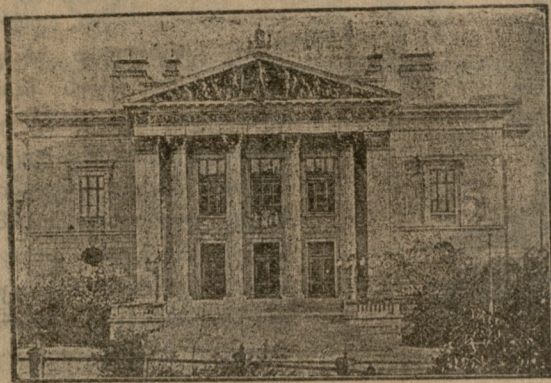
მილიციელი მწარედ სტიროდა და სილუბით თავისივე ხელით თავპირს იბეგავდა. ბარბარე თავჩაღუნული ოჯახის დაღუპვაზედა ჰფიქრობდა და ლომა, უმწეო ფიქრებმა გაიტაცეს. მილიციელი სწვდა მას ფეხში და დაუწყო ფეხზედ კოცნა, თანა ყვაროდა:

— მაპატიე, დედი, მაპატიე! ან მეც მომკალით, რომ ამ საცოდაობას არ გუყურო! მომკალით, ჩამაქვავეთ...



† ლეო მეხელინი

პროფესორი და ყოფილი ვიცე-პრეზიდენტი ფინეთის სენატისა, რომელსაც ფინეთის ერმა მის ხანგრძლივ და ბრძნულ სახელმწიფო მოღვაწეობისათვის „უგვირგვინო კაროლი“ უწოდა.



აქ მოთავსებულია ფინეთის სეიმი 1863 წლიდან ვიდრე 1907 წლამდე, როდესაც ოთხპალატიანი სეიმი გადაკეთებულ იქნა ერთპალატიანად და გადატანილ ახალ ბინაზე, სადაც დროებითაა მოთავსებული.



პ. ე. სვიშული.

ცნობილი ტალმანი (თავმჯდომარე) ფინეთის სეიმისა, რომელიც გადასახლებულ იქნა ციმბირში თავისი პროტესტანტული საქციელის გამო.

კოტა ხნის შემდეგ დაძმარებულ-დანაღვლიანებული ბარბარე მძიმე ნაბიჯით შინ წაიყვანეს. იქ ოთხ დაობლებულ წვრილ შვილის დანახვაზედ ბარბარეს საშინელი ტირილი აუვარდა. ბავშვებიც შემოეხვივნენ და დედისა და ხალხის ტირილზე ისინიც გულსაკლავადა სტიროდნენ, თუცა კი ჯერ ვერ გაეგოთ ვერაფერი და არ იცოდნენ რაში იყო საქმე. ასეთია ბავშვის ფსიხოლოგია: გაუღიმიბე-გავიციანებს და ტირილზედ ისიც ატირდება მიზეზთა განურჩევლად. მხოლოდ ბარბარეს მისვლისას თან რა საკაცეთი მიცვალებულიც მიასვენეს, მაშინ გაიგეს მამის სიკვდილი და ბავშვები უფრო ატირდნენ.

მამა მათე დიდის ქეთინითა და პატივით დასაფლავეს. რამდენიმე სოფლის სამღვდლოება და აუარებელი ხალხი დაესწრო.

IV

გავიდა მცირედი ხანი. ერთ დღეს მღვდლის ჯალაბთან დიამბევი და მამასახლისი, მწერალი და ჩაფრები გზორებით მოვიდნენ ზოგიერთა საოჯახო ჩვენების ჩამოსართმევად, რათა გამოერკვიათ ოჯახის ზარალი, რომ მკვლელისათვის დაეკისრებინათ მათი ანაზღაურება. როცა ბარბარემ დაწვრილებით გაიგო მიზეზი მათი მოსვლისა, დაფიქრდა და ძალიან დაღონდა. შემდეგ უთხრა დიამბევს:

— მართალია, მღვდელი მილიციელის ტყვიამ მოჰკლა, მაგრამ მღვდლის მოკვლა აზრადაც არავის მოუფიქროდა, რადგან მღვდელი ყველას უყვარდა. იმ მილიციელს ჩვენ არც კი ვაცნობთ; იმას მტრობით არ მოუფიქროდა; რაც მოხდა ყველა ღვინის ბრალია.

— იმას კანონი დასჯის, რადგან მკვლელი მაინც ის მილიციელია, უპასუხა დიამბევმა.

— მაგრამ იმას რომ მღვდლის მოკვლა არ უნდოდა, რათ უნდა დაჰსაჯონ? პირად თვითონ დაინაშავე არ არის. თავი გაანებეთ. იმის დასჯით მღვდელს ვერ გავაცოცხლებთ და ამიტომ მღვდლის სულს არ დავამძიმებ. მე ყველაფერი მიპატიებია...

— რასა ბრძანებთ, რასა?! მკვლელი ის არის და მაშასადამე ის უნდა დაისაჯოს. თქვენ წვრილ შვილსაც იმას შევანახებთ.

— თვითონ რა აქვს, რომ ჩემი წვრილ შვილიც იმას დააკისროთ? მე როგორც ვაგიგე, ისიც წვრილშვილი და ლარიბი ყოფილა, მამული იმას არა აქვს თურმე და დედული. მართალია, მეც ლარიბი ვარ, მაგრამ ღვთისაგან იმედი მაქვს მშვიდრები არ დავიხოცებით. ის თუნდ შეძლებულიც რო იყოს, მე მაინც მას ვერაფერს დავაკისრებ, რადგან წელანაც მოგახსენეთ, ის დამნაშავე არ არის. იმას მღვდლის მოკვლა არ უნდოდა. ამიტომ მე გთხოვთ ეს საქმე მოსპოთ. მე ყველაფერი მიპატიებია. მაგისი ცოლშვილის აწიოკება მე ხეირს არ დამაყრის.

დიამბეგმა განცვიფრებით მხრები აიწია და ტუჩები აიჭკუქნა; ვინ იცის თავის შეხედულებით ეს დიდებული ადამიანი ჰკვავებდ შერყუულადაც კი ჩასთვალა. ერთი კი შეხედა ბარბარეს, შემდეგ გამოეთხოვა და წასვლისას უთხრა: მაკვირვებს თქვენი გარდაწყვეტილება; ეგ დიდსულოვნებასა ჰნიშნავს. მხოლოდ თუმცა თქვენ აპატიეთ, იცოდეთ კანონი არ აპატიებს.

ჩამოართვა ხელი ბარბარეს და ყველანი წავიდნენ.

V

კეთილს და დიდსულოვანს ბარბარეს ღმერთმა მოჰხედა. თავის მხნობით და გამჭრიახობით ბარბარემ ორივე ვაჟი სახელმწიფო ხარჯით გაზარდა და შემდეგ დააქორწილა კიდევ; ქალებიც სამღვდლოებაზედ დაათხოვა. ყველას ბედნიერებას სიცოცხლითვე შეესწრო და სიკვდილამდე ჯერ-ჯერით თავის შვილების ოჯახებში ტკბილად სცხოვრობდა და მათი ბედნიერებით თვითონაც ბედნიერი იყო.

მ. იანქოშვილი.

უკანასკნელი
გამოთხოვნა

ვუძღვნი თამარ ვ—ს ასულს.

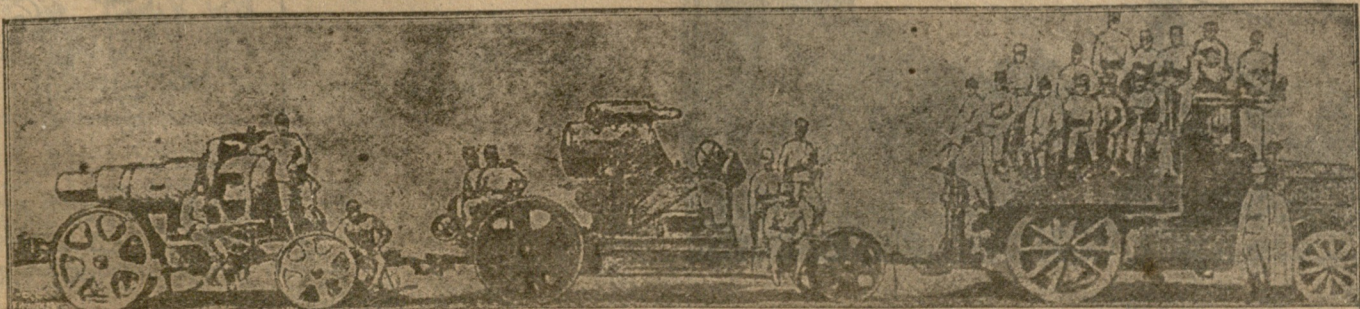
მერწმუნე, რომ მე არ მსურდა შენთვის წერილის მოწერა, არ მინდოდა უსიამოვნო მოგონებებით შენი სიმზიდე დაამერღვია, ბედნიერების წუთები მომეწამლა და სწორედ ამიტომაც იყო; რომ თავის მოკვლამდე შენთვის არაფერი მომიწერია, მაგრამ ახლა, როცა ტყვიით განგმირულს, ჯერ კიდევ რამოდენიმე საათის სიცოცხლე შემრჩენია, როცა მტანჯავი, მწვავე ფიქრები მოსვენებას არ მაძლევენ და მიახლებენ, მიცხოველებენ ახლო წარსულის მოგონებით გულის ღრმა ჭრილობებს, მე აღარ შემიძლია მეტი დუმილი და სიკვდილის კარს მყოფს სამუდამოდ შენს ნახვას დაშორებულს, მსურს უკანასკნელად გამოგეთხოვო,

უკანასკნელად მოგაგონო ხან-მოკლე, მაგრამ წარმტაცი წარსული და ჩემი გულის სევდა-ვარამი დაუფარავად გადავიშალო.

ღმერთო! რად შეგხვდით, რად გავიცანით ერთმანეთს, თუ ასე უდროოდ, ასე უწყალოდ დაგშორდებოდით? ზაფხულის თბილი დილა იდგა, თუმც უქმე არ იყო, მაგრამ თქვენი სოფლის ეკლესიის გადავანი ხალხით გაქედილი იყო. ყველა მოწყენილი, დაღვრემილი გამოიყურებოდა. ეკლესიის შუა გულში ესვენა უძრავად კუბოში ახალგაზრდა 18—19 წლის ქალი. მისი უსიცოცხლო, ფერმკრთალი სახე, დალურჯებული, ოდნავ მინამუხლი თვალები ჩემი, მწარე საყვიდურით შემოგცქეროდნენ და გამოურკვეველ ტანჯვა-წვალებას იწვევდნენ შენში. მაყურებელი რაღაც უხერხულ მღვთმარობაში ვარდებოდა და თითქოს სინიღისის ქენჯნასაც განიცდიდა.

მე არ ვიცნობდი მას, არ მენახა, გავებული მქონდა მხოლოდ, რომ სიყვარულის გამო თავი მოეწამლა, და მიუხედავად ამისა, მაინც ვერ გავუძელ მის ცქერას და საჩქაროდ გარედ გამოვვარდი. სკამზე ჩამოვჯექ და ხალხის სიბრაალულის ხმებს უფრს არ ვუგდებდი. შავი, მძიმე ფიქრები და მეუფლენ, შორს გამიტაცეს. ნახული სურათი მოსვენებას არ მაძლედა, ტანჯული სახე უდროოდ ჩაკლული სიცოცხლისა მელანდებოდა, თვალწინ მედგა, თითქოს თავისკენ მიმიწვევდა „ნეტა რა უნდა, რას მიყურებს ავრე?“ ვეკითხებოდი ჩემს თავს და პასუხი ვერ მიმეცა.

აი, კიდევ წესი აუგეს, გარედ გა-



მძიმე არტილერია



ცეკვა — ნახტი ვლ. ს. — ერისთავის „მერანიდან“

შოასვენეს, მიწაზე დადგეს კუბო და გაისმა წკრილა, გრძობით აღსავსე ხმა, რომლის პირველი სიტყვები ხალხის ჩოჩქოლის გამო თუმც ვერ გავარჩიე, მაგრამ ღრმად ჩასწვდა, ჩაესო გულს და მიიტაცა. ხალხი გავარღვიე და დაგინახე კუბოსთან მდგომი ცხარე, მღელვარედ მოლაპარაკე. ოხ, რა რიგად მომხიბლა, რა ღრმად და წაუშლელად ჩამრჩა ხსოვნაში შენი სიტყვები...

II

„...ღიბს, თქვენ კარგად იცით, თუ რამ გამოიწვია სიკვდილი ჩვენი სიცოცხლით და ჯან-ლონით აღსავსე მშენიერი ღიზასი. თქვენ უწყით, თუ რამ დააზრო და ჩააქნო ასე უდროოდ მისი წარმტაცი, ახლად გაფურჩქნელი სიცოცხლე, რამ დაუბნელა და მოუ-სპო სამუდამოდ ცხოველმყოფელი მზის სხივების ხილვა: უსინდისო, ანგარებით გატაცებულმა ყმაწვილმა, ფუფუნო, სირცხვილო, ისიც სტუდენტმა, გააბა სიყვარულის ქსელში გამოუ-ცდელი, ნდობით აღსავსე ქალი, აუნ-თო გულში ჩაუჭრობელი ცეცხლი და ზოლოს, როცა ღიზას არ აღმოაჩნდა იმდენი მზითვი, რამდენსაც მოითხოვდა ეს გრძობით და სულით მდაბალი ვაჟბატონი, დაუნდობლად, უსინდისოთ მიატოვა! თუ რა სამწუხარო, რა გუ-ლის ამღვრევი შედეგი მოჰყვა მის ყოვლად სამარცხვინო მოქმედებას დღეს ჩვენ ყველანი ნათლად ვხედავთ. მოშორდა, სამუდამოდ მოსწყდა ჩვენს ხილვას. მშენიერი, უმანკო

ღიზა! კვლავ ველარ მოვისმინებ მის ხმას, ველარ დავსტკბებით მისი მხიარული, ცხოველმყოფელი სიცილ-კისკასით, ვერ დავინახავთ მას — ცქრი-ლას და დაუდგრომელს, ვით გაზაფხულის პეპელა, და ამასთანავე სათნოს და ნარნარს, ვით ის ნაზი ყვა-ვილი, რომელსაც თავს დაფარფატე-ბდა ეს პეპელა! დიხს, მოგვშორდა, სამუდამოთ მიიძალა ჩვენგან საყვარე-ლი, ძვირფასი ღიზა, ხოლო მიზეზი ამ სამწუხარო, გულის მომკვლელ მო-ვლენისა ცოცხალი არის და უკვე სხვა-სთან — უფრო მდიდართან — შეუღლე-ბული თავისუფლად, წარბ-შეუხრელად ეზიარება ცხოვრების ნეტარებას. და ნუ თუ ყოველივე ამის შემდეგ აღმო-ჩნდება კიდევ ჩვენში რომელიმე ისე-თი, რომელიც სირცხვილად, თავისი პიროვნების და თავმოყვარეობის და-მცირება-გათანხმობით არ ჩასთვლის მასთან გავლას, დალაპარაკებას?! ნუ თუ თვითვე ჩვენთაგანი მას ამის შემდეგ ზიზლით და უზომო მძულვა-რებით არ შიხედავს?.

რად მოვისმინე, რათ მოვიხიბლე შენი სიტყვებით? რად არ გავიქეც შორს, შორს სადმე, რომ შენი მღელ-ვარე, აღვზნებული ხმა სულში არ ჩამს-წვდომოდა და არ გავეტაცე? რად არ დავბრმავდი, რომ შენი მგზნებარე, ცეცხლივით მღელვარე ღრმა-ზღვა თვალები არ დამენახა?! რად, რად!! უძრავად ვიდექ და აღტაცებული, თავშეუკავებელი აღფრთოვანებით გა-მსკვალული გქვრეტდი, თვალს ვერ

გაშორებდი. რა იქნა სევდა, გამოურ-კვეველი ბოღმა-ვარამი სულს რომ მი-ხუთავდა? რა იქნა განაწამები, მტან-ჯველი სახე ახალგაზრდა ქალისა, რომ არ მოშორდებოდა? გაქრა, სადღაც შორს, შორს გადიქარვა და მათ ნა-ცვლად სიხარული, აღფრთოვანება და შენი ცეცხლივით ანთებული სხივ-მფენი სახე გულს ჩაისახა, ღრმად აღიბეჭდა. თვალმომჭრელი, ძლიერი სინათლე შემოიჭრა უეცრად ჩემს სი-ბნელით მოცულს სულში და შიგ მო-მწყვდელი სუსტი, ფერმკრთალი მცე-ნარე — ჩემი გული, დიდი ხნის სითბო-სინათლის მომნატრე, ცხოველმყოფე-ლი სხივით გაათბო, გამოაცოცხლა და თავისკენ მიიზიდ-მიიტაცა.

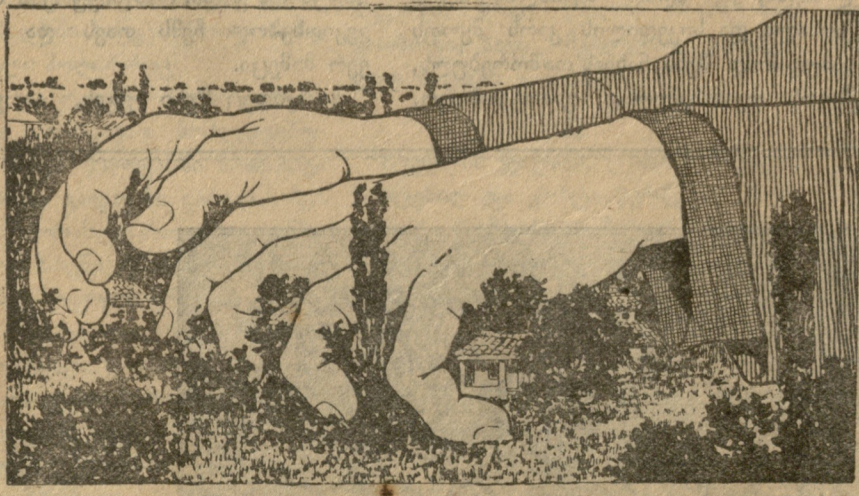
III

გაგეცანი. მთელი ორი თვე ერთად დავყავით. ბედნიერი და კმაყოფილი ვიყავი... რა ვიცოდი, რას წარმოვიდ-გენდი, თუ ასე უდროოდ ჩამხმადე-ბოდა წუთი — სოფელი?! იცი, როცა განვიღილს სიამე-ნეტარებას მოვიგო-ნებ და ეხლანდელ მდგომარეობას შევადარებ, ძალაუნებურად ერთი ნა-ხული ბუნების სურათი მაგონდება. გაზაფხული დგებოდა. ცივი ზამთრის ნაკვალევი დედა-მიწას კიდევ აჩნდა. ბუნებას ოდნავ გადაეძრო ბუმბულის თბილი საბანი დასიცივით აქანკალე-ბული, შავი ფიჭვებით გულ-დაღარე-ლი უჩივდოთ, უნდოდ უყურებდა. მა-გრამ უეცრად მშენიერი, თბილი და-რები დაიჭირა. მზემ სრულიად გადა-ხადა საბანი ჯერ კიდევ ძილში მხო-რგავ დედამიწას, ალერსით გადაუშა-ლა დატანჯული, დასევდიანებული მკერდი და თვისი ძლიერი, სიცოც-ხლის მომნიჭებელი სხივნი ზედ უხ-ვად დააფრქვია. შეკრთა, შეინძრა დედა-მიწა, გათბა, ატოკდა მისი ცი-ვი, უნდომი გული და კვლავ იმედბ-გაცხოველებული, მხურვალ მზის ხილ-ვით დატყვევებულ-გატაცებული, მისი სხივებით დაკოცნილ-გაბრუებული ხა-რბად, თავშეუკავებლად დაეწაფა სი-თბო-სინათლეს და გულის სიღრმეში ჩამალული ნორჩი... კვირტები მზის სატრფიალოდ-სათაყვანოდაც კი ამო-უშვა... გაიშალნენ, გაიფურჩქნენ ათას-გვარი ყვავილები, თვალუწვდენელი ფართე ველ-მინდორი ამწვანდა, აფე-რადდა, სიცოცხლის მწვანე ფერადე-ბით შეიმოსა მიბნედილი მთა და გო-რაკები. ახმაურდნენ, აჩუხჩუხდნენ წყარო-ღეღეღები და გაისმა მხიარული კიკიკიკი გაზაფხულის მახარობლისა — საყვარელ მერცხლისა. ყველგან სჩქე-

ფდა და სდულდა სიკვდილი მშენიერი სამხიარულოდ, სამეჯლისოდ ემზადებოდა, რომ უეცრად დაჰბერა მკაცრმა ჩრდილოეთის ქარმა, შავმა ღრუბლებმა გადაეხვია — შთანთქა მზის ცხოველი სითბო-სინათლე, დაჰკრა ულმობელმა სუსხმა და ის, რაც სასი-ცოცხლოდ, სამხიარულოდ იყო გამზა-დებული, ის, რაც თვალს ხიბლავდა და სულს გიტკობდა, ის, რაც ბედ-ნიერებას და ნეტარებას ეპირებოდ-გაბრდებოდა დაუნდობლად ჩასწვა, სიცოცხლეს გამოასალმა. შესწყდა მხიარული ჭკიკიკი მერცხლისა, გაი-ყინა, შეჩერდა ნაკადთა ჩუხჩუხი და დანადგლიანდნენ თვალუწვდენელი მინდორ-ველნი, ჩამხმარ-ამომწვარ ყვა-ვილ-მცენარეთ შემეყურენი. გაირინდ-ნენ, მოიღუშნენ მთა-გორაკებიც. და იქ, სადაც სიცოცხლე მრავალ-ფერო-ვანად, წარმტაცად იშლებოდა, სჩქე-ფდა — იქ დამყარდა მკვდარი, სულის შემშუთველი სიჩუმე, სიცილიერე და მოსაწყენი, სევდის მომგვრელი ერთ-ფეროვნება...

განა მეც ასე არ დამემართა?! ბავ-შობიდანვე სიყვარულს მოკლებული, სულით ობოლი და მარტოდ მყოფი, ცხოვრების მწარე ხვედრით მრავალ-გზის დატანჯულ-განაწამები უნდოდ შევსცქეროდი, გაურბოდი ყოველივე ბედნიერებას; არაფერი არ იზიდავდა, არ იტაცებდა ჩემს გულს და გრძობ-ბებს, მაგრამ შეგზვდი... ვით მხურვა-ლე მზემ, შენ დამაფრქვიე სხივები და მეც მოვიხიბლე; საოცნებო, სანეტარო მოჩვენებას გამოგედევნე, უკუ ვავდე სევდა-ვარამი, თვალზე მუღმივი ცრე-მლები შევიწრე და სასიცოცხლო, სა-მხიარულო ფრთები ავისხი. ღარიბს, უთვისტომოს და სულით ობოლს, მა-გრამ ნიქის და წმინდა გრძობათა მფლობელს, მხოლოდ შენ გამომიწო-დე ალერსით ხელი, შენ შემიყვარე და ბედნიერებისაკენ გზა მიმითითე, რომ მერმედ... ოხ, რად, რად ჩამომ-შორდი? რად მიმიყვანე, რად მიმა-ტოვე ჯადოსნურად მიმზიდვილ უფს-კრულის პირად, რატომ გაშალე ჩემს გულს ყვავილი, თუ ასე ულმობლად მოსწყვეტდი და შორს გადისროდი? რათ ამიხილე, რათ დამინახე ცხოვ-რების მშენიერება, თუ თვალებს ამო-მთხრიდი და ბნელ წყვდიადში გამა-ხვევდი? რად, რად?!

პატარა გოგი. (შემდეგი იქნება)



ალეგორია.



— შინიდან გარედ ველარ გავსულვარ!
— ალბად ქარები თუ გავიჩნდა!
— რის ქარები!.. მითვლიან ფულიო, არა და მოგიტაცებთო!